

Sygn. akt VIII U 1006/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lipca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Anna Capik-Pater
Protokolant	Agata Kędzierawska

po rozpoznaniu w dniu 27 lipca 2021 r. w Gliwicach

sprawy M. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury i kapitał początkowy

na skutek odwołania M. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 12 kwietnia 2019 r. **nr** (...) -2019

24 kwietnia 2019 r. **nr** (...)

28 maja 2019 r. **nr** (...) -2019

29 maja 2019 r. **nr** (...)

1. zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że ustala, iż wysokość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku wynosi 73.202,25 zł (siedemdziesiąt trzy tysięcy dwieście dwa złote 25/100), a kwota emerytury na dzień 24 kwietnia 2019 roku 1.374,23 zł (jeden tysiąc trzysta siedemdziesiąt cztery złote 23/100);

2. zasądza od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kwotę 720 zł (siedemset dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) sędzia Anna Capik-Pater

Sygn. akt: VIII U 1006/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 12 kwietnia 2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., ustalił odwołującemu M. O. wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r. uznając za udowodnione 7 lat, 10 miesięcy i 29 dni okresów składkowych. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ZUS przyjął w oparciu o zarobki za okres od 1 stycznia 1972r.

do 31 grudnia 1981r. i wyliczył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru na poziomie 37,56%. Ustalony w oparciu o te założenia kapitał początkowy, wyniósł 36.014,88 zł.

Następnie decyzją z 24 kwietnia 2019r., organ rentowy przyznał M. O., od 24 kwietnia 2019r., prawo do emerytury i w oparciu o reguły określone w art. 26 ustawy emerytalnej, ustalił zaliczkową wysokość emerytury. Do wyliczenia jej wysokości ZUS przyjął: kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego – 144.790,24 zł, kwotę składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji – 4.050,43 zł, średnie dalsze trwanie życia - 217,10 miesięcy. Wyliczona z uwzględnieniem tych danych, miesięczna kwota emerytury wyniosła 685,59 zł.

Na skutek okoliczności podnoszonych w odwołaniu oraz dokumentów pozyskanych w toku rozpoznania tego odwołania, organ rentowy decyzją z 28 maja 2019r. ponownie ustalił odwołującemu wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r. uznając za udowodnione 11 lat, 5 miesięcy i 21 dni okresów składkowych. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ZUS przyjął w oparciu o zarobki za okres od 1 stycznia 1972r. do 31 grudnia 1981r. i wyliczył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru na poziomie 37,56%. Ustalony w oparciu o te założenia kapitał początkowy, wyniósł 45.668,59 zł.

Równocześnie decyzją z 29 maja 2019r. organ rentowy, w oparciu o reguły określone w art. 26 ustawy emerytalnej, ustalił odwołującemu, od 24 kwietnia 2019r. ostateczną wysokość emerytury. Do wyliczenia jej wysokości ZUS przyjął: kwotę składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji – 4.050,43 zł, kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego – 183.600,98 zł, średnie dalsze trwanie życia - 217,10 miesięcy. Wyliczona z uwzględnieniem tych danych, miesięczna kwota emerytury wyniosła 864,35 zł.

W odwołaniu i w toku procesu ubezpieczony domagał się zmiany powyższych decyzji poprzez uwzględnienie do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego i finalnie na wysokość świadczenia faktycznie osiągniętych przez niego wynagrodzeń za lata 1972 – 1981. Wskazał, że wysokość tych wynagrodzeń winna wynikać z jego dokumentacji osobowo – płacowej za lata 1977 – 1981. Domagał się też uwzględnienia brakujących zarobków za lata 1972 – 1976, w oparciu o dowód z opinii biegłego z zakresu ustalania wysokości emerytur.

W odpowiedzi na odwołanie i w toku procesu, organ rentowy wnosił o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasowe stanowisko. W uzasadnieniu organ rentowy podkreślił, że w oparciu o obowiązujące przepisy, na podstawie dokumentacji przedłożonej przez ubezpieczonego, uwzględnił wyłącznie te wynagrodzenia, które zostały wykazane za pomocą niespornych dokumentów, zaś za lata 1972-78 i od stycznia do kwietnia 1980r., wobec braku dokumentów, przyjął wynagrodzenie minimalne.

Sąd Okręgowy w Gliwicach ustalił:

Ubezpieczony M. O., urodzony (...) W dniu 2 kwietnia 2019r. wystąpił z wnioskiem o rozpoznanie jego uprawnień do emerytury.

Do wniosku tego dołączył świadectwo pracy potwierdzające jego zatrudnienie od 2 czerwca 1972r. do 30 kwietnia 1980r. w KWK (...), pisemną informację (...) potwierdzającą, że jego dokumentacja płacowa z okresu zatrudnienia w KWK (...) (obecnie KWK (...)), ze względu na obowiązujący w tym czasie okres jej przechowywania, podlega likwidacji. Dołączył też kopię legitymacji ubezpieczeniowej, gdzie potwierdzono jego zarobki za rok 1979 i kopię pasków wynagrodzeń z zarobkami za czerwiec, lipiec i grudzień 1978r. oraz styczeń, luty i czerwiec 1979r.

W oparciu o te dokumenty, organ rentowy wydał decyzje z 12 i 24 kwietnia 2019r. .

Następnie organ rentowy przeprowadził postępowanie wyjaśniające w zakresie podlegania przez odwołującego, ubezpieczeniu społecznemu osób prowadzących działalność gospodarczą w latach 1993 – 1997 i ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Na podstawie tych ustaleń, organ rentowy wydał decyzje z 28 i 29 maja 2019r.

W toku procesu na skutek odwołania od tych decyzji, ubezpieczony przedstawił oryginały powyższych pasków wynagrodzeń, a także jego akta osobowe z okresu zatrudnienia w KWK (...) (obecnie KWK (...)). Przedłożył też wystawione przez Spółkę (...) S.A., zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Rp-7 z 26 listopada 2019r., potwierdzające jego zarobki za lata 1977 – 1980. (...) S.A. przedstawiła kserokopie rocznych kartotek zarobkowych odwołującego za lata 1977 – 1980 oraz oryginał jego akt osobowych z okresu zatrudnienia w KWK (...) (obecnie KWK (...)).

Na podstawie przekazanej dokumentacji osobowej, zaświadczenia Rp-7 oraz w oparciu o opinię z 20 grudnia 2020r. (k.89-99), Sąd ustalił iż ubezpieczony, po ukończeniu szkoły górniczej, podjął pracę w KWK (...) i od tego czasu przysługiwały mu 2 tony węgla deputatowego. W trakcie zatrudnienia w KWK (...), odwołujący pracował na następujących stanowiskach: młodszego górnika pz., od 16 lipca 1973r. jako górnik pz. Jego dzienne stawki zaszeregowania wynosiły: 94,00 zł od 2 czerwca 1972r., 106,00 zł od 16 lipca 1973r., 128,00 zł od 1 lutego 1974r., 136,00 zł od 1 stycznia 1975r. Sąd przyjął również na podstawie zapisów układu zbiorowego pracy, że stawki ubezpieczonego za okresy pracy w przodku wynosiły: 117,00 zł od 2 czerwca 1972r., 130,00 zł od 1 lipca 1973r., 152,00 zł od 1 lutego 1974r., 160,00 zł od 1 stycznia 1975r. W związku z powyższym podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne M. O. wynosi:

- za rok 1972 – 20.140,09 zł,
- za rok 1973 – 36.711,37 zł,
- za rok 1974 – 47.049,74 zł,
- za rok 1975 – 58.954,27 zł,
- za rok 1976 – 57.665,77 zł.

Sąd odtwarzając powyższe zarobki ubezpieczonego, uwzględnił zapisy w jego dokumentacji osobowej, dotyczące stawek zaszeregowanie, stałych dodatków, które niewątpliwie były wypłacane, jak specjalnego wynagrodzenia z Karty Górnika, również

w podwójnej wysokości, deputat węglowy, dodatek za pracę na II zmianie w wysokości 10%, za średnio 1/3 dniówek w miesiącu i dodatek za pracę w porze nocnej za średnio 1/3 dniówek w miesiącu w wysokości 30%.

Ustalając ilość dniówek przepracowanych przez odwołującego, w poszczególnych miesiącach spornego kresu, Sąd przyjął ilość dniówek roboczych wynikającą z normatywnego czasu pracy, pomniejszone o okresy zasiłku chorobowego i dni wolne wynikające z normy czasu pracy, a także dni nieobecności nieusprawiedliwionej i urlopu bezpłatnego.

Ponadto Sąd ustalił zarobki odwołującego za lata 1977 – 1980 na podstawie przedstawionego przez (...) zaświadczeń Rp-7.

W oparciu o te założenia Sąd ustalił, iż wwpw z 10 kolejnych lat kalendarzowych z okresu 19 lat poprzedzających ustalenie kapitału początkowego, tj. z lat: 1972-1981 wynosi 110,27 %. Wyliczony z uwzględnieniem tego wskaźnika, kapitał początkowy wynosi 73.202,25 zł, natomiast po przeprowadzeniu kolejnych waloryzacji do końca roku 2018, wynosi łącznie 294.294,30 zł.

Po doręczeniu opinii stronom, zasadniczo żadna z nich jej nie kwestionowała.

Z kolei w oparciu o niekwestionowane przez strony, wyliczenia organu rentowego, Sąd ustalił, że miesięczna wysokość emerytury odwołującego, z uwzględnieniem wartości kapitału początkowego, wyliczonego w oparciu o odtworzone przez biegłego, wynagrodzenie odwołującego, wynosi 1.374,23 zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie kopii akt osobowych ubezpieczonego i akt emerytalnych dołączonych do akt sprawy, jak również opinii biegłego z zakresu emerytur i rent J. C. (k.89-99).

Sąd w pełni podzielił wnioski płynące z opinii biegłego, gdyż były logiczne i spójne, a dodatkowo biegły w sposób szczegółowy wyjaśnił, w oparciu o istniejącą dokumentację i obowiązujące przepisy branżowe, wysokość przyjętych stawek zaszeregowania oraz należnych odwołującemu stałych dodatków.

Zgromadzony materiał dowodowy, Sąd uznał za kompletny, wiarygodny i mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych i rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 26 emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Natomiast zgodnie z art. 25, ust. 1 podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Z kolei po myśli art. 174 ust. 1 i 3 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 53 ze z.):

1. Kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

3. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999r.

Natomiast zgodnie z normą art. 15 ust. 1, powołanej wyżej ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Z kolei jak stanowi art. 15 ust. 3 powołanej wyżej ustawy Do podstawy wymiaru emerytury lub renty, o której mowa w ust. 1 i 2, dolicza się kwoty przysługujących ubezpieczonemu w danym roku kalendarzowym wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz kwoty zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku wyrównawczego, świadczenia wyrównawczego lub dodatku wyrównawczego, a także wartość rekompensaty pieniężnej ustaloną zgodnie z pkt 3 załącznika do ustawy z dnia 6 marca 1997r. o zrekompensowaniu okresowego niepodwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent. Do podstawy wymiaru wlicza się również kwoty zasiłków dla bezrobotnych, zasiłków szkoleniowych lub stypendiów wypłaconych z Funduszu Pracy za okres udokumentowanej niezdolności do pracy, z zastrzeżeniem ust. 3a.

Przy ustalaniu kapitału początkowego, zgodnie ust. 2 art. 174 ustawy przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy okresy składkowe, o których mowa w art. 6 i okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7, w wymiarze nie większym niż określony

w art. 5 ust. 2.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była wysokość kapitału początkowego ubezpieczonego, któremu zaskarżoną decyzją dokonano ustalenia wysokości, bez uwzględnienia zarobków w oparciu o dokumentację osobową. W następnej zaś kolejności, przedmiotem sporu była wysokość emerytury ubezpieczonego, z uwzględnieniem prawidłowo wyliczonego kapitału początkowego.

Organ rentowy wobec nieprzedłożenia przez odwołującego, na etapie postępowania przed ZUS, dokumentów pozwalających na ustalenia faktycznie osiągniętych przez ubezpieczonego zarobków za lata 1972 – 1981 przyjął kwoty obowiązujące w tych latach minimalnego wynagrodzenia.

Okoliczność ta ostatecznie nie była sporna, bowiem w oparciu o nadesłaną przez (...) dokumentację osobową odwołującego i jego kartoteki wynagrodzeń z lat 1972 – 1976 i Rp- 7 za lata 1977 – 1980, biegły uwzględniając obowiązujące przepisy, dokonał szczegółowego wyliczenia, faktycznych zarobków odwołującego w tym okresie. Ustalenia te, w dalszej kolejności, pozwoliły na wyliczenie ostatecznej wysokości emerytury ubezpieczonego, z uwzględnieniem prawidłowo ustalonego przez biegłego kapitału początkowego i na koniec samego świadczenia.

Ostatecznie żadna ze stron nie kwestionowała wyliczeń dokonanych przez biegłego.

Organ rentowy odmawiając wliczenia do podstawy wymiaru kapitału początkowego wynagrodzenia za sporny okres, kierował się treścią § 21 ust. 1 rozporządzenia z 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412), zgodnie z którym środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Niemniej jednak przepisy rozporządzenia regulującego postępowanie o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym, zawierające ograniczenia dowodowe, nie mają zastosowania w postępowaniu sądowym, opartym na zasadzie swobodnej oceny dowodów. Dopuszczalnym jest, więc ustalenie wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dowody zastępcze (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006r. w sprawie I UK 179/06, opubl. w LEX nr 342283; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi, z 21 sierpnia 2013r., III AUa 1768/12).

Sąd uznał, że kapitał początkowy i w efekcie emerytura odwołującego winne zostać wyliczone z zastosowaniem sposobu przyjętego przez organ rentowy w jego piśmie procesowym z 26 kwietnia 2021r., którego to wyliczenia odwołujący nie kwestionował.

W konsekwencji Sąd, na mocy (...) § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji. O kosztach orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 265, ze zm.) w punkcie drugim orzeczenia. W szczególności Sąd miał na uwadze, że przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie były 4 decyzje organu rentowego.

(-) sędzia Anna Capik – Pater